

Seminary in Eretz Yisroel

Show# 289 | Sep 12th 2020

תלמוד בבלי מסכת סוטה דף ב עמוד א

אמר רב יהודה אמר רב: ארבעים יום קודם יצירת הולד, בת קול יוצאת ואומרת: בת פלוני לפלוני.

תלמוד בבלי מסכת חגיגה דף ג עמוד א

הקהל את העם האנשים והנשים והטף אם אנשים באים ללמוד, נשים באות לשמוע, טף למה באין? כדי ליתן שכר למביאיהן.

מהר"ץ חיות מסכת חגיגה דף ג עמוד א

נשים לשמוע בירושלמי דלא כבן עזאי דס"ל מצוה ללמד בתו תורה. נ"ב לשיטת הרמב"ם פ"א מהל' ת"ת הלי"ג דתורה שבכתב אינו כמלמדה תפלות א"כ בפרשת הקהל היתה קריאה בתורה שבכתב ומ"מ נשים לשמוע ולא ללמוד ואפשר דמודה הרמב"ם דאיסור עכ"פ יש גם בתורה שבכתב ועיין מ"ש טו"ז יו"ד סימן רמ"ו ס"ק ד'. ועי' תוס' סוגיא זאת ד"ה מלמען ישמעו וד"ה אלא וצ"ע ועי' ס' סדר משנה:

רמב"ם הלכות תלמוד תורה פרק א הלכה יג

אשה שלמדה תורה יש לה שכר אבל אינו כשכר האיש, מפני שלא נצטוית, וכל העושה דבר שאינו מצווה עליו לעשותו אין שכרו כשכר המצווה שעשה אלא פחות ממנו, ואף על פי שיש לה שכר צו חכמים שלא ילמד אדם את בתו תורה, מפני שרוב הנשים אין דעתם מכוונת להתלמד אלא הן מוציאות דברי תורה לדברי הבאי לפי עניות דעתן, אמרו חכמים כל המלמד את בתו תורה כאילו למדה תפלות, במה דברים אמורים בתורה שבעל פה אבל תורה שבכתב לא ילמד אותה לכתחלה ואם למדה אינו כמלמדה תפלות.

מן החטא שלא יתקפנו יצרו: לעולם זכות לתורה. ולא שפסקת
 בתורה אלא שמורחת בכנה ובעלה שיעסקו: דמקריאן ומתניאן.
 שמורחת על כנייהן להכיאן לביה הספר ולקרוח מקרא ולשנות
 משנה: ונסרן לנכרייהו. ומתמינות לבעליהן שיואלין לעיר אחרת
 ללמוד תורה: לומדה חסלות
 ס"ד. וכי תורה חסלות קרא לה:
 כאלו. שמתוכה היא תכינה
 ערמומית ועושה דכריה בהנע:
 חכמה. תורה: שמעמיד עצמו
 ערום עליה. שפירש עצמו מכל
 העסקים ונעשה עליה עני וחסר
 כל: רוצה אשה בקב וחפלות.
 חפילה ליוון בתוונות מועסין
 ויהא תיפלותה מצוי לה כחשמים

קרי אסורים במחנה לוי כדילפינן בספחים פּרַק אלו דכרים (דף
 סז): מרשיא. הדמים פוחח את המקור: זכות דמאי. מנינה כ"כ:
 זכות לתורה. שהיתה עוסקת בתורה: הא לא מוסיקדא. דכתיב
 ולמדתם אותם את בניכם (דכרים יא) ולא את בניתיכם וכיון דאינה
 מנה איהן שכרה גדול כמלווה
 ועושה: ומנחא. מן היסורין
 ומללא מן החטא שלא יתקפנו
 יצרו: בין בעדנא ללא עסק בה.
 דהיינו משנמחר המלצה ואינו עוסק
 בה אגוני מנחא מן הפורעניות
 ולהכי קאמר במשנה דיש זכות
 חולה כמה שנים אצולי לא מללא
 מן החטא ומאי אינה מנינה אלא
 לפי שעה דקאמר בכרייתא היינו

מנינה ומצלא בעידנא דלא עסיק בה אגוני מנחא אצולי לא מצלא מצוה בין בעידנא דעסיק בה בין בעידנא
 דלא עסיק בה אגוני מנחא אצולי לא מצלא רבינא אמר לעולם זכות תורה ודקאמרת אינה מצוה ועושה
 נהי דפקודא לא ספקרא * באגרא דמקרין' ומתניין בנייהו ונסרא להו לנכרייא עד ראתו מבי מדרשא מי לא
 פלגן בהדייהו: מכאן אמר בן עזאי חייב אדם ללמד את וכו'. ר' אליעזר אמר כל המלמד את בתו תורה
 מלמדה תפלות תפלות ס"ד אלא כאלו מלמדה תפלות א"ר אבהו מ"ט דר"א דכתיב אני חכמה שכנתי ערמה
 מכיון שנכנסה חכמה באדם נכנסה עמו (**). ערמומית ורבנן האי אני חכמה מאי עבדי ליה מיבעי ליה לכדר'
 יוסי בר' חנינא דאמר ר' יוסי בר"ח אין ד"ת מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן שנאמר אני
 חכמה שכנתי ערמה ומ"ט לדינא אין נדחה מפני זה סברת ר' אליעזר ב ונקטינן כן להלכה. וכתבו ג רבנותא
 דהיינו דוקא תורה שבע"פ אבל תורה שבכתב אף שאין ללמדה א"ר לכתחלה מ"ט המלמדה אינו כמלמדה
 תפלות ו גם מחורה שבע"פ הדינים השייכים לאשה מחוייבת ללמוד: ר' יהושע אומר רוצה אשה וכו'. מאי
 קאמר ה"ק רוצה אשה בקב ותפלות עמו מתשעה קבין ופרושות: הוא היה אומר חסיד שוטה וכו'. היכי
 דמי
 * [דף כא]

(*) הערה וקשה דע"כ מאי דקאמר לעיל דנר אינו מנין אלא לפי שעה היינו להנצל מן החטא שלא יכשל בהננה מן היסורין
 הלא מננת לעולם אף בעידנא דלא עסיק בה וא"כ מאי לפי שעה דקאמר הלא אסיק דאצולי לא מללא כלל ועוד
 מאי אחר שם דהתורה מננת לעולם הלא אסיקא דבעידנא דלא עסיק בה אצולי לא מללא וקושיא זו עיקרה כמלאת כחוספות
 וכשארזו בחימה ולעניות דעתי כ"ל דתרי עיני תורה יש וכן בענין המצות אחד שהוא לומד לשמה ואחד שהוא לומד מן השפה
 ולחזן וכלל כענין תורתו של דואג כדלמדין בסנהדרין (דף קו) וכן בעניני המצות יש שהוא מקיים לשם ד' ויש
 מן השפה ולחזן כענין שאמר הכתוב בפיו ונשפתיו כדדוני ולכו רחוק מתני לעיל בכרייתא מיירי בתורה שהוא לשמה וכן
 המצוה שהיא לשם ד' ולכן אמר תורה שהיא לשמה מביאה להנצל מן החטא לעולם היינו אף בעידנא דלא עסיק בה וכן במצוה
 שהיא לשמה מנינה להנצל מן החטא לפי שעה היינו בעידנא דעסיק בה ובמיתרא דרכא מיירי בתורה שהיא מן השפה ולחזן
 כתורתו של דואג ולכן אמר שהיא אינה מללת מן החטא אלא בעידנא דעסיק בה ומצוה כעין אופן זה אטילו בעידנא דעסיק
 בה אינה מללת מן החטא:

(**) הערה ולפ"ז כ"ש שיש לזוהר מלמד להנערים והנערות כחני לזון וכדכרי חשק שזהו חמש מכלה לכן ונפסן והמרגיל עצמו
 בזה הוא בכלל הקורא בספרים החזונים שהחמירו החכמים מאוד בזה כדליתא גריש פּרַק חלק (סנהדרין דף ט'
 ואין כ"ת אם הם נדפסות כלשה"ק או כלשון לע"ז ופיין כש"ע או"ח בסיתן ש"ז ספ"ז וכת"ב ש"א
 (***) ונראה דכל זה דוקא בזמנים שלפנינו שכל אחד היה דר במקום אבותיו וקבלת האבות היה חוק מאוד אלל כל אחד ואחד
 להתנהג בדרך שדרכו אבותיו וכמאמר הכתוב שאל אחיך ויגדך בזה היינו יכולים לומר שלא תלמוד תורה והסמוך
 בהנהגה על אבותיה הישרים אבל כעת בעו"ה שקבלת האבות כרוספך מאוד מאוד וגם מצוי שאינו דר במקום אבותיו כלל

עין משפט * שם נפ"ג סלכס כ ב פ"א מהלכות ת"ת הלכה יג ב שם ד ש"ע י"ד פיטן דפ"ו ספ"ק וי"ו ה כגון עיני נדה ומלה והדלקת
 סגר כע"כ שלא לאחר זמנה שכל דבר זה נשים מתות בשפת לדתן כשאינן והיות כדליתא במשנה ס"ב דבבת ומלה כדי ל:
 להאביל לנ"כ דבר שאינה מתוק וה"ס עיני מלית כבשר וכל כפאי נווהא כעניני אוכל כדי בלא להאביל דבר איסור

קדשה בכלי: ותפדה. ותלך לחולין ומהמעות יקנה אחרים: ותשרף. שקדשה קדושת הגוף והינה יולאה עוד לחולין: וכל הנשואות לכהנים מנחותיהן נשרפות ואפילו קרב הקומץ כהלכתו ולא נטמאו נשרפין שירים בבית הדשן כדמפרש בנמרץ: כהנת. בחכהן: מנחתה נאכלת.

דכל מנחת כהן כלול מהיה לא חאל כתיב (ויקרא ו) חבל דכהנת הנשואה לישראל נאכלת וכן כהנת אלמנה וגרושה שהביאה מנחתה נאכלת: כהנת מתחללת: מן התרומה ומן הכהונה אם נבעלה לפסול: וכהן אין מתחלל. אם נשא גרושה זונה והללה וטעם דכולה מתניתא מפרש בנמרץ: בקדשי קדשים. חטאת ואשם ומנחה בכולה כתיב כל זכר דכהנים יאכלנו: מה בין איש לאשה. בישראל נמי קמיירי: איש פורע ופורס. כשהוא מנוגע פורע ראשו ופורס בנדיו: האיש מדיר את בנו. קטן בניור וחלה עליו נזירות אפילו לכשיגדל: מנלח על נזירות אביו. אם יגדר אביו בנזירות והפריש קרבנותיו ומת והיה בנו נזיר הבן מנלח ביום מלאת ומביא קרבנותיו שהפריש אביו: מקדש את בתו. מקבל קידושי בתו קטנה שלא מדעתה: מוכר את בתו. לאמה

דמי חסיד שוטה כגון דקא טבעה איתתא בנהרא ואמר לאו אורח ארעא לאיסתכולי בה ואצולה היכי דמי דשע ערום א"ר יוחנן זהו המטעים דבריו לדיון קודם שיבוא בעל דין חבריו ר' אבהו אמר זה הגותן דינר לעני להשלים לו מאתיים וזו דתנן מי שיש לו מאתיים וזו לא יטול לקט שבחה ופאה ומעשר עני היה לו מאתיים חסר דינר אפילו נותנין לו אלף דינרין כאחת הרי זה יטול (ויש עוד ציורים בנמרץ ע"ש): אשה פרושה וכו' הרי אלו מבלי עולם. מסיק בגמרא * כגון יוחני בת רמיבי ועוד חושב בגמרא מי שמבילה עולם התלמיד שלא הגיע להוראה ומורה דאמר ר' אבהו אמר רב רונא אמר רב מאי דכתיב (משלי ו) כי רבים חללים הפילה ועצומים כל הרוגיה כי רבים חללים הפילה זה ת"ח שלא הגיע להוראה ומורה ועצומים כל הרוגיה זה ת"ח שהגיע להוראה ואינו מורה: מתני' ר"ש אומר אין זכות תולה במים המאדירים ואם אתה אומר הזכות תולה במים המאדירין מדהה אתה את המים בפני כל הנשים השותת ומוציא אתה שם רע על המהורות ששתי שאומרים טמאות הן אלא שתלתה להן זכות רבי אומר בזכות תולה במים המאדירים ואינה יולדת ואינה משבחת אלא מתנונה והולכת לסוף היא

מתעבה קבין ופרישות לפרוש מן חורה ור"ל שהחורה לא יאה כתיב לה שהחורה מלמדת לאדם למעט התפלות היפך טבעה: שמטעים דבריו לדיון. דמשנקעו כלל הדיון שערי זכותיו לדבריו של ורשע הוא שטובר על לא תשא שטע שוא (שמות כג): להשלים האתיים וזו. ומעתה לא יטול לקט ויש לו קרובים שיטלו: כי קאמר. מבלי טולס: כגון יוחני בת רמיבי. אלמנה מכשפה הימה וכשמגיע עת לידת אשה הימה עולת רחמה במכשפות ולאחר שמצטרפת הרבה הימה אומרת אלך ואבקש רחמים אולי תשמע תפילתי והולכת וסותרת כשפיה והולד יולא פעם אחת היה לה שכיר יוס בניה והיא הלכה לבית האשה היולדת ושטע השכיר קול הכשפים מתקשקשין בכלי כמו שהולד מתקשקש כמטי האם ונא ופתח את מנופת הכלי והכשפים ילאו והולד נולד וידעו כי בעלת כשפים היא: זה תלמיד שלא הגיע וכו'. הפילה לשון נפל שלא כלו לו חדשיו: וטמאים. לשון טולס עינו (ישעיה ג) שסוגרים פיהם ואינם מורים לנזרכי הוראה: מתני' הרי היא ככל המנחות. שקמאה עד שלא

מתה באותה מיתה. נטמאת מנחתה כ עד שלא קדשה בכלי הרי היא ככל המנחות ותפדה ואם משקדשה בכלי הרי היא ככל המנחות ותשרף * ואילו שמנחותיהן נשרפות ** האומרת טמאה אני לך ושכחו לה עדים שהיא טמאה והאומרת איני שותה ושבעלה אינו רוצה להשקותה ושבעלה בא עליה בדרך גובר הנשואות לכהנים מנחותיהן נשרפות בת ישראל שנשאת לכהן מנחתה * נשרפת * כהנת שנתת לישראל מנחתה * נאכלת מה בין כהן לכהנת כהנת נאכלת ומנחת כהן * אינה נאכלת * כהנת מתחללת וכהן * אינו מהחלל כהנת מטמאה ר למתים וכהן * אינו מטמא למתים כהן * אוכל בקדשי קדשים ואין כהנת * אוכלת בק"ק. מה בין איש לאשה * האיש פורע ופורס גואין האשה פורעת ופורסת האיש * מדיר את בנו בניור ואין האשה מדרת * בנה בניור האיש מנלח על נזירות אביו ואין האשה מנלחת * על נזירות אביה האיש * מקדש את בתו * ואין האשה מקדשת את בתה האיש מוכר * את בתו ואין האשה מוכרת את בתה האיש * נסקל ערום ואין

אשה * (דף כג) ** (דף עג) *
וכפרס אותן שמרנילן עתמן ללמוד כחכ ולשון העמים כודאי מלכה רבה ללמדס הומש ונס נכויס וכחוכיס ומוסרי חזיל כגון מסכת אבות וספר מנורת המאור וכדומה כדי שיחלמת אללס ענין אמונתינו הקדושה דלל"ה עלול שיסורו לגמרי מדוד * ויעברו על כל יכודי הדת ח"ו:

עין משפטו פכ"א מהלכות פסוקי טעמים הלכה יג * פ"ה מהלכות ת"ת הלכה יד * פ"ז מהלכות סוטה הלכה פ * כ"ג * שם פ"ד הלכה יד * פ"ז מהלכות מעשה קרבנות הלכה יב * ג"ל דלכתי שנה עוד כהפס מהוס דמעיקרא איירי פטיקרי מנחת סוטה וכו' אמירא החם גילתה כחורה שטיין לכבעל כדכתיב וכניא את קרנבה עליה לכן נשרפת חבל זכ איירי כהנת מנחה כעניאם האשכ וקמ"ל דגם כוכ יכ לכבעל חלק דמה שקתה אשה קתה בעל ולפיכך נשרפת כמו שכתבו התוספות * שם הלכה י"ד * שם הלכה ט * פ"ט מהלכות איסורי ביאה הלכה א' * פ"ב מהלכות חבל הלכה ו"ז * ח"א * פ"י מהלכות מעשה קרבנות הלכה ג * פ"י מהלכות טומאת נרשת הלכה ו"ז * כ"כ הלכה ד * ח"ה * פ"ב מהלכות נזירות הלכה יג * ו' * שם פ"ח הלכה טו * ח"ה * פ"ג מהלכות אישות הלכה יא * פ"ה מהלכות גירושין הלכה ז * פ"ד מהלכות עבדים הלכה א * כ' * פ"ט מהלכות פסוקי טעמים הלכה א

שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק ג סימן פז

לימוד משניות לבנות בע"ה מע"כ ידידי הרה"ג מוהר"ר אליהו שווי שליט"א הר"מ בפילאדעלפיא שלו'.

הנה בדבר שנמצאו בתי ספר לילדות ולנערות שנקראו בשם בית יעקב וכדומה שרוצים ההנהלה והמורים ללמוד עמהן משניות, הנה הרמב"ם פ"א מהלכות ת"ת הי"ג פסק כר"א בסוטה דף כ' ע"א שאין ללמד לבנות תורה אך הוא מחלק שכאילו מלמדה תפלות הוא בתורה שבע"פ ובתורה שבכתב אינו כמלמד תפלות אך שלכתחלה גם זה אין ללמד, עכ"פ משניות שהוא תורה שבע"פ צוו חכמים שלא ילמדום והוא כאילו למדום תפלות, ולכן צריך למונעם מזה ורק פרקי אבות משום שהוא עניני מוסר והנהגות טובות יש ללמדם בהסבר לעוררן לאהבת תורה ולמדות טובות, אבל לא שאר המסכתות ומתוך הפשיטות אקצר וגומר בברכה לכתר"ה שירביץ תורה ויראת שמים לעולם. ידידו, משה פיינשטיין.

Selected audio from our listeners

Comments on the Show

Comments on the show 1 *click here*

Comments on the show 2 *click here*

Comments on the show 3 *click here*

Comments on the show 4 *click here*

Comments on the show 5 *click here*

Comments on the show 6 *click here*

Comments on the show 7 *click here*

Comments on the show 8 *click here*

Comments on Previous Shows

Show 288 – Divide in Ger II

Comments on the show 1 *click here*

Show Suggestion

Suggestion 1 *click here*

Selected emails from our listeners

Comments on the Show

1. Interesting that no one mentioned falling in love with Eretz yisrael
2. I would have waited until I could get seminary representatives
3. For those interested in an objective history of Beis Yaakov:

The latest at Lehrhaus Culture - Sarah Schenirer's Bais Yaakov in its early years, a traditional or revolutionary one? Ilan Fuchs considers in his review of Naomi Seidman's new book.

Traditional Revolutionaries

<https://thelehrhaus.us14.list-manage.com/track/click?u=72c478cf7ca09b20b41a023df&id=9ef11279b0&e=3b1de44e55>

For those who prefer to listen rather than to read, the author presents her findings here:

<https://www.torahinmotion.org/node/4088/archive>

4. 1911 vs 1921 is the difference between Sarah Schenirer's going ahead with the Gedolim's blessing vs. retroactive Koshering

Kvct

Joel Rich

I went to Mesores Rochel. The Medrash report and high level learning actually showed us the tremendous depth and beauty of Torah ... Is it good / necessary for girls - Mailos and Chisronos... I'm not a Rav....

If I would have a seminary I might be tempted to charge the same. People think expensive sems are better and they want to go only there... Most parents qualify for fafsa or other discounts and it comes out not such a crazy amount higher than seminary in America - which doesn't give fafsa or credits (this can save a year of college classes).

I do think if those are really the fees then the salaries for the teachers should be a lot higher. Non Jewish boarding schools charge even more for tuition, but they pay the teachers a lot nicer... Now they opened up a lot of good options in America. I'm sure the # of girls going to Israel will go down. In YOB no one pressured us to go to EY and most girls stayed. I must say it was a tremendous experience though....

PS My thesis took me over 150 close to 200 hours .... they have a very high level of learning- practical? I don't think so...

They had one class on Avodas Hamiddos that was super practical and really got me to work on myself - they taught me to ask myself the question of what made me react this way, (for example after getting angry,) and really getting to know yourself, to understand what triggers (example anger) this way I can try to prevent the wrong actions from happening again.

In regards to cost, I can refer a company that is able to manage the financial aid process to get government aid for anyone going to seminary or yeshiva through a college program. Like the Touro Israel program and others that give credits for college for the year in Israel. Those students are eligible for government aid!

Thx

Yitzi Mendlowitz

Show Suggestions

It's Menachem Bresler From Houston, Tx.

Firstly, I absolutely love your show-podcast. What an incredible way to make learning accessible and enjoyable for the masses. I've also used your Sefer as a vehicle to bring Torah to life when teaching בעלי תשובה.

Secondly, I'd love to hear from close Talmidim of Reb Moshe or Reb Reuven Shlita

what exactly Reb Moshe held about Chalav Stam. I've confirmed from a few people that both Reb Reuven and Reb Dovid have purchased and consumed Chalav Stam publicly. I also saw Reb Nota Greenblatt Shlita drinking Chalav Stam. I heard Bsheim Reb Sholom Spitz that he saw Reb Moshe giving Cholov Stam to children. I also saw in a Sefer titled "Halachically Speaking" that Reb Moshe was lenient for his family. I'd also like to hear what Reb Moshe held about wearing Tzitzis out. I heard from Reb Ephraim Greenblatt Zatzal that R Moshe wore his Tzitzis tucked in. I also recently read a Kuntres quoted in the English version of Yalkut Yosef, the Chofetz Chaim himself wore his Tzitzis tucked contrary to popular belief!

אגרות ר' חיים עוזר

לחטוא היו להם מזבחות לחטוא, אכתוב להם רובי תורתי כמו זר נחשבו: לעקור דבר מן התורה ולשרש כל קודש, נמצאו בונים במות, אבל לבנות בדק בית ד' ההרוס - אין. ^{אוצר החכמה} על כן הנני לעורר את ידידי הרבנים הגדולים, יחידי סגולה ואנשי מעלה בכל אתר ואתר, לשמוע לקול היוצא מהר חורב "אוי להם לבריות מעלבונה של תורה", להשתתף ולקבץ איזה סכומים לצורך החזקת הסתדרות "חורב" למען יוכל להמשיך קיומו לעסוק בעניני החינוך על פי התורה הכתובה והמסורה ולהמשיך שושילתא דדהבא, בתי החדרים והת"ת לימוד תינוקות של בית רבן אשר הם מעוז התורה והדת מדור דור ובהם תלוי קיום האומה, ויקיים גם בנו לא ימושו מפך וגו'. אקוה כי כל בעל לב רגש ישתתף בענין הגדול הלזה. והנני נותן את נדבתי לזה 36 זהובים.

הכותב וחותם, כ"ח טבת תרפ"ט, ווילנא.

חיים עוזר גראדזענסקי

התאריך

התאריך

סד.

קול קורא למען בית יעקב

בזאת אנו פונים אליכם בקריאה נרגשת מעומק ליבנו הכואב על ההירוס הגדול בענין החינוך של בנות ישראל הנלכדות במצודת הכפירה וההתבוללות ע"י בתיה"ם הלא יהודים והחילונים השונים, עד שמתקיימת רח"ל הקללה של "בניך ובנותיך נתונים לעם אחר ועיניך רואות וכלות".

אנו מבקשים מכם, אחים יקרים, אל תחטאו בילדכם, למוסרם למולך של בתיה"ם השונים ובתיה"ם החילונים, אשר כל באיהם לא ישובון, חוסו על נפשותיכם ועל נפש בנותיכם ומסרו את חינוכם אך ורק לידי מוסדות החינוך הנקראים "בית יעקב", אשר בהם הם יתחנכו בדרך האמונה ומסורת היהדות, ויהיו בעוהשי"ת בנות נאמנות לתורתם ואמונתם.

מוסדות "בית יעקב" כבר קנו לעצמם שם טוב ונצחי בהצלחת פעילותם לטובת החינוך הדתי של בנות ישראל, מוטלת על כן עליכם חובה קדושה לתמוך בהם ולעזורם ככל האפשר, ובראש ובראשונה לשלח לשם את בנותיכם.

בטוחים אנו כי קריאתנו זו תחדור לליבותיכם ותעורר אתכם להקנות חינוך דתי מסורתי לבנותיכם בביתה"ס של "בית יעקב", ובזכות זה תזכו לראות מהם דור ישרים יבורך

כעתירת החותמים בברכת התורה ומצפים לישועת עמנו והרמת קרן תוה"ק, בשם אגודת הרבנים בפולין (בשנת תר"ץ).

יצחק קאסאווסקי אב"ד וואלקאווסק
זלמן סורוצקין אב"ד לוצק
אהרון וואלקין אב"ד פינסק
יהודה לייב פיין רב דסלונים
חזקי' יוסף מישקובסקי אב"ד קרינקי

חיים עוזר גראדזענסקי ווילנא
אהרן לעווין אב"ד רישא
מנחם מנדל אלטער אב"ד פאביאניץ
אוצר החכמה
יצחק זעליג מקאצק אב"ד סאקלוב
שלמה דוד כהנא ווארשא

00346670000

סה.

בענין הנ"ל

הנה יסוד בתי הספר של בית יעקב לחנך בנות יהודיות במסורת האבות ואמונת האמהות, וברוח האהבה ליהדות וערכיה הקדושים ביותר, היא מטרה בעלת המשמעות הגדולה ביותר לכלל ישראל.

בתי הספר של בית יעקב אשר נוסדו עד עתה, הינם תכשיט ליהדות, כי הילדות היהודיות אשר קודם הקמת בית הספר בית יעקב בקרו בבתי הספר הלא - יהודיים ועמדו תחת השפעה לא - יהודית, הנה עתה מקבלות הנה את חינוכן ע"י מתנכות העומדות על קרקע של נאמנות לתורה.

למותר הוא לבאר ולהסביר את החשיבות העליונה של בתי הספר "בית יעקב" בעת אשר כל הקשרים הדתיים והמוסריים נקרעו ונהרסו, כאשר היום גם אלו שקבלו חינוך יהודי בחדרים וכשיבות, חייבים לראות להשתרש ולהשאר בסביבה יהודית בכדי לא לרדת מדרך התורה, וכמה מחייב זאת להיות אצל הבנות אשר אין להן היכרות כה מרובה בידע התורני.

בזמנים הקודמים כאשר ההמון היה מקפיד לשמור על התורה והמצוות, וכל בית

אגרות ר' חיים עוזר

יהודי היה קדוש וטהור, גדלו הבנות לפי שאיפת וראיית ההורים, אזי לא היתה הנחיצות כה גדולה לבתי ספר שכאלה, אבל כהיום כאשר האוירה מלאה בהעדר האמונה ובטביעה בים הכפירה רח"ל, הלא "בית יעקב" נחוץ הוא ביותר לא רק לחינוך בנותינו אלא גם לחינוך כל הדור הבא, אשר נתון למעשה בידי האמהות.

מהנסיון יודעים אנחנו כי רק הודות לחינוך המסורתי קיימים אנו, רק ילדים אלו אשר ינקו משרי התורה והיראה הם הם שיעמדו כנגד הרוחות הזועפות הנושבות בעולם, רק הודות להם תהיה לתורתנו קיום, ורק מבתי החינוך שלנו החרדים לדבר ד' וממוסדות כאלו של "בית יעקב" יצמחו ויגדלו חכמי התורה וסופריה, אך ורק מאתם תבנה ותכונן כנסת ישראל!

האם גם בתי הספר המודרניים יחנכו בנים או בנות נאמנים לעמם ולתורתם, כשם שה"חידר" ו"בית יעקב" חנכו את אלפי הצעירים הרכים האלה לגדלם ולהצליחם להיות למאורות בישראל?

על כן מגיע התודה והברכה הגדולה ביותר למייסדי "בית יעקב" על מילוי המשימה הקשה והנעלה הלזו, וקורא אני קריאה של חיבה לכל אחינו מקרוב ומרחוק, שיעריכו את העבודה הגדולה הזו, הזקוקה לאמצעים מרובים.

ברכת הכל יכול תשרה ותחול על כל הנותנים חלק לבניין והחזקת עבודה זו, חזקו והתחזקו בעד עמנו ותורתנו וד' עמכם גבורי החיל.

הכותב וחותם לכבוד התורה ולומדיה ביום כ"ו באדר תר"ץ ווילנא.

חיים עוזר גראדזענסקי

סו.

בדבר מוסד להכשרת מורים חרדים*

יסוד דת קדשינו ונשמת אומתנו היא לימוד וידיעת התורה הכתובה המסורה, וחינוך הבנים זהו עמוד התיכון אשר כל בית ישראל נשען עליו מדור דור,

* נתפרסם לרגל יסוד סמינר חרדי למורים בגרודנא, בניהולו של ד"ר לוי ניימצביץ הי"ד, וראה לעיל אגרת מיום ז"ך אייר תרפ"ג, ובספר תולדות החינוך התורתי עמ' ע"ג - ע"ד.

וחובת אב לבנו ללמדו תורה, "ולמדתם את בניכם" היא חובת הלימוד הכללי שיצא מהר חורב לעם ישראל מיום היה לגוי, וכל אחד דאג לחינוך בנו, ומבלי יכולת ללמוד בעצמו מסר אותו למלמד הגון ללמדו ולחנכו במסורת אבות, אפילו עני שבישראל לא חשך פרוטה מכיסו לשלם שכר לימוד, וזאת היתה חובתו הראשונה בחביבות יתירה ובחיבת הקודש, גם בהשגחה מצד ההורים על חינוכן וידיעתן בתורה.

ומה נשתנו הדברים בתקופה האחרונה, וביחוד בימינו אלה אחרי ימי הכיבוש והמלחמות הנוראות וחורבן הגשמי והרוחני, החדרים נתמעטו לגמרי ומקומם נחלו בתי - ספר כללים חולניים מהם אשר ללא אמונה גברו בארץ, שמעמידים כל התורה על השפה ומן השפה ולחוץ, ומורעלים הם בארס הכפירה. אולם גם החדרים הבודדים אשר שם מתחנכים התלמידים על ברכי התורה והמסורה, גם הם יצאו מרשות היחיד של חדרים פרטיים ונכנסו לרשות הרבים של חדרים כלליים, וביחוד לרגלי חובת הלימוד הכללי ע"פ חוקי המדינה הנהוגים על פיהם א"א לחדר פרטי להתקיים והי' להכרח לסדר בתי אולפנא משותפים שיהי' בכוחם לפטור מחובת ביקור בתי הספר הכלליים.

למגינת לבבינו נתמעטו המלמדים מטיפוס הישן אשר מסרו נפשם ושקידתם בלימודם ובהשפעתם הרוחנית והדתית על התלמידים, ובאין מלמדים ומבלי השגחה משימת לב מצד ההורים הי' דבר החינוך לענין הפקר ומצודה פרושה והתחרות מרובה מבתי מינות אשר כל באיה לא ישובון - ותורה מה תהא עלי' ?

הנה זה מכבר הוכרה נחיצות שיעורים למורים דתיים, לגדל מלמדים מומחים באומנתם שומרי ומופלגי תורה והריחם ביראת ד' למען אשר גם הם יוכלו להשפיע על הדור החדש, על התלמידים הצעירים התמימים, לחנכם ע"פ דרכים שגם כי יזקינו לא יסורו ממנה ויתנהגו בדרך התורה והמצוה. וזהו באמת ענין גדול וקדוש הנוגע ללימוד תינוקות של בית רבן יסוד בית ישראל.

ובאספת הרבנים שהיתה בשלהי חודש אייר שנה העברה דנו בזה, והוחלט להחזיק את העוסקים בזה ולהתאמץ ולהשתדל בכל האפשרות לייסד ולהחזיק שיעורים למורים, ומצאנו לחובה בעת אשר אפסו כל האמצעים להחזקתם לפנות אל אחינו בני ישראל בכל מקומות מושבותיהם לסייע לזה בכל מאמצי כוחם, וידים כל אחד את נדבתו השנתית בקביעות, ולעורר את העסקנים יחידי סגולה שבכל עיר ועיר

אגרות ר' חיים עוזר

להיות לעזר ולסעד למוסד זה.

אם אמנם יודעים אנו קושי המצב האיקונומי, בכ"ז לא נוכל בשום אופן להעלים ולהתפטר מחובתנו זאת לבצר קיומו של החינוך המסודתי לגדל פרי הלולים לעמנו ולתורתנו.

נקודה כי בחפץ לב ימלאו את החוב הקרוש הלזה וכל המסייעים והמחזקים בדבר הנוגע לקיומה של תורה יתברכו ויצליחו במעשה ידיהם, ויהי' נועם ד' עליהם וירצה פעלם כמשאלות לבב המעתירים הבעה"ח, יום כ"ח כסלו תרצ"א.

חיים עוזר גראדזענסקי
ווילנא

ישראל מאיר הכהן
מרדין

חנוך הענד אייגעש
ווילנא

שמעון יהודא הכהן שקאפ
גרודנא

אוצר החכמה

סז.

בענין הנ"ל

בנוגע למוסד - המחנכים, ערכנו מכבר מכתב בחיי הגאון הצדיק החפץ חיים זצ"ל ובחתימתי על הנחיצות בימינו אלה לחנך מלמדים מומחים, ראוי לפרסם עכשיו המכתב הזה, וזה יהי' תשובה על הביקורת והזלזולים בנוגע למוסד זה.

חיים עוזר גראדזענסקי

סח.

בענין הנ"ל

ב"ה, יום ה' כ"ג אדר ב' תרח"ץ.

הוד כבוד ידידי הרה"ג החכם השלם עסקן ורב פעלים כש"ת הרי"ל לגרא נ"י רב ביאהאנעסבורג.

אחדשת"ה, זה לא כבר כתבתי לרומעכת"ר ע"ד עזרה נחוצה לצרכי אחינו ברוסיא

* נתפרסם בבטאון אגו"י "דרכנו" וורשא חשוון תרצ"ה, בעקבות הביקורת שנמתחה ע"י חוגים שונים על פתיחת הסמינר החרדי למורים מטעם אגו"י בוורשא.

הסוביטית לימי חג הפסח הבע"ל, אחשוב כי נתקבל מכתבי וכבר החל לעסוק בדבר התעמולה.

עתה ראיתי לעוררו ע"ד ענין נכבד מאד העומד ברומו של עולם היהדות בגלילותינו, דבר הסעמינאר למורים אשר בהוראדנא, שתפקידו לגדל מורים מומחים ביותר ללמודי קדש, והמוסד הזה נחוץ מאד, והרבה עמל ויגיעה השקענו בו, ועתה אין בסיס ויסוד לקיומו.

והנה נמצא אברך נכבד הר"ר דובער גרעוויש נ"י שלמד לפנים בישיבת ראדין, ורצונו להתעסק לטובת המוסד הנשגב הזה, אחלה את רומעכ"ת להיות מעיר לעזור* על ידו ולכלכלו בעצתו לסייע בכל מה דאפשר שיצליח במפעלו למען קיום הסעמינאר. ואו"ש וברכה לרומעכ"ת ולכל הנלויים אליו ד' יאריך ימי' ושנותי' בטוב ובנעימים ועיניו תחיזנה בשוב ד' את שבות ציון במהרה.

כנפשו היקרה ונפש מוקירו ומכברו הדו"ש

חיים עוזר גראדזענסקי

ס.ט.

בשבח המפעל תפארת בחורים

חזון מרנין לב היא התנועה וההתעוררות בקרב בני הנעורים הנאמנים למסורת אבות לארגן ולחדש הסתדרות "תפארת בחורים", אשר תעודתה לקרב לב הצעירים לאבינו שבשמים ללמדם תורה על ידי קביעות שעורי ערב בהלכה ואגדה, בכל יום וכיום השבת.

"תפארת בחורים" הנהו מוסד עתיק, זה יותר מיובל שנה, מאז נמצאו גדולים יחידי סגולה ואנשי מעשה שהכירו והתבוננו בנחיצות המפעל לאלה מבני עמנו שהיה מלאכתם קבע, בעלי בתים, אומנים ופועלים, שידיעתם בתורה משחר טל ילדותם היתה מעוטה, שיקבעו עתים לתורה ויהיו מזויינים בידיעות התורה, ורבים הם התלמידים שלמדו והתחנכו שם והצטיינו בהליכות דרכם בקדש ויהיו בנעוריהם

* על משקל הכתוב שמואל ב' י"ח ג'.

נ"ג

מכתב חזוק ת"ת יסודי התורה ובית יעקב (משנת תרפ"ט)

1234567

ב"ה ג' בהעלותך

אהובי אנ"ש בק"ק יאנאווי ה' עליכם יחי
 באתי לבקש שתשתדלו לגמור החדר יסודי התורה
 לסייע לזה הן בכסף והן בגוף אצל אחרים וכן נחוץ
 התייסדות בית יעקב כי כל אלה הם חזוק הדת אבטח
 כי מה שביכלתכם תעשו.

אקצר ואו"ש ידידכם

אברהם מרדכי אלטר

הגם שידעתי מצוק העת עכ"ז בהכרח לעשות יותר
 מהכת.

נ"ד

מכתב ע"ד העסקת מפקחים מיוחדים בת"ת

ב"ה ב' תצוה

אל כבוד אהובי היקרים אנשי וועד החדר יסו"ת
 בבענדין ה' עליכם יחי
 קבלתי מכתבכם ודעתי בזה כי הרנ"ג טוב מאוד שיהי
 נשאר שם כמקדם והגם שיש בו איזה חסרונות הלא
 כמעט לא נמצא איש שיהי כולו מעלות בלי חסרונות
 ובטח כשיתרגל ביותר ילכו החסרונות אבל עליכם
 להיות ביראה אחת ועצה אחת ובל לחשוד א' את חברו
 גם בלב, ודבר הטענה כי חסר כסף לדעתי אפילו להחסיר

יסו"ת — יסודי התורה. הרנ"ג — הר' נטע גוטר, מחנך הרדי נודע
 שהי' מפקח שם על עניני דרך ארץ, מוסר ויראת שמים.

מלאכה שאין עמה תורה

אוצר החכמה

כל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטלה וגוררת עון
(אבות ב', ב').

אם תורה שאין עמה מלאכה כך, על אחת כמה וכמה מלאכה שאין עמה תורה. מה כבוד פשעו של אב שאינו מלמד את בנו אלא מלאכה ולא תורה. מה גדולה היא הסכנה הרוחנית בשביל הבן, לכמה עוונות עלול הוא להגרר ומה גדולה פרצת הדור בכלל שבעטיו של חינוך שכזה.

חינוך הבנות

ב"ה, יום כ"ג לחודש שבט תרצ"ג.
אל כבוד האלופים הנכבדים חובבי ומוקירי תורה החרדים לדבר ד' אשר בעיר פריסטיק יצ"ו.

כאשר שמעתי שהתנדבו אנשים יראים וחרדים לדבר ד' ליסד בעירם בי"ס "בית יעקב" ללמוד בו תורה ויר"ש, מדות ודרך ארץ זו תורה, לילדות אחב"י, אמרתי לפעלם הטוב יישר ד' חילם ומעשה ידיהם יכונן, כי ענין גדול ונחוץ הוא בימינו אלה, אשר זרם הכפירה ר"ל שורר בכל תקפו והחפשים מכל המינים אורבים וצודים לנפשות אחב"י. וכל מי שנגעה יראת ד' בלבבו המצוה ליתן את בתו ללמוד בבי"ס זה וכל החששות והפקפוקים מאיסור ללמד את בתו תורה אין שום בית מיחוש לזה בימינו אלה, ואין כאן המקום לבאר באריכות, כי לא כדורות הראשונים דורותינו, אשר בדורות הקודמים היה לכל בית ישראל מסורת אבות ואמהות לילך בדרך התורה והדת ולקרוא בס' "צאינה וראינה" בכל ש"ק, משא"כ בעוה"ר בדורותינו אלה. וע"כ בכל עון רוחנו ונפשנו עלינו להשתדל להרבות בתי ספר כאלו ולהציל כל מה שבידינו ואפשרותינו להציל.

הכותב למען כבוד התורה והדת,
ישראל מאיר הכהן.

הפקעה מן המצוות

בנאמו פעם בפני אסיפה גדולה, בלהטו ה"חפץ-חיימי" המיוחד, נגד אותם ההורים שמוסרים את ילדיהם לבתי ספר חפשים, העיר: "וי! הורים כאלה הלא מתיחסים אל ילדיהם ביחס גרוע מאשר לעבדים ולשפחות!".

תתשיג